

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024 – 2028

KONDRATOWICE 2024

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
2. Diagnoza problemu przemocy domowej w Gminie Kondratowice.....	6
3. Zasady działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.....	13
4. Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028.....	13
5. Analiza szans i zagrożeń w realizacji programu.....	13
6. Cel główny, obszary działania, szczegółowe zadania i wskaźniki ich realizacji.....	15
7. Realizatorzy programu.....	18
8. Środki finansowe na realizację programu.....	18
9. Monitorowanie działań programu.....	18
10. Sprawozdawczość.....	18
11. Podsumowanie.....	19

1. Wprowadzenie.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowania społecznego zagrażającego bezpieczeństwu, w tym przemocą domową. Każdy intuicyjnie rozumie, czym jest przemoc w rodzinie. Istnieje ustawowa definicja tego zjawiska. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej charakteryzuje przedmiot swoich regulacji i odniesień. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”,

Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”. Zmienił się (rozszerzył) również krąg osób objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”. Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskie Karty” i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, a także programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z nowelą, definicja przemocy domowej brzmi: *„ należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”*. Nowelizacja wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej. Obejmować on teraz będzie:

- ✓ małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- ✓ wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- ✓ rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- ✓ osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- ✓ osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- ✓ osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- ✓ osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- ✓ małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Za specjalistami z Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie warto wspomnieć rodzaje przemocy:

1. Fizyczną – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;
2. Psychiczną – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą;
3. Seksualną – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;
4. Ekonomiczną – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: pozbawianie lub ograniczanie możliwości podejmowania pracy i uzyskania samodzielności finansowej, zabieranie, wydzielanie środków finansowych wypracowywanych przez osoby doznające przemocy, niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;
5. Zaniedbanie – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. placówek oświatowych, opiekuńczo - wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska i tylko zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Kondratowice .

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu, obejmującego lata 2021-2025. Z uwagi na nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy zasadne jest uaktualnienie zapisów gminnego programu i przyjęcie nowego programu na lata 2024 – 2028. Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Są to:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.(Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 37),

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z 2023 r. poz. 289 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1939),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 571),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).

Treść i postanowienia zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są spójne z najważniejszymi krajowymi i lokalnymi dokumentami podejmującymi problem przemocy w rodzinie, tj.:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy domowej na lata 2024-2030;
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie strzelińskim na lata 2024 – 2028;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kondratowice na lata 2021-2029 przyjętą uchwałą Nr XXXIX/239/2021 z dnia 31 sierpnia 2021 r.

2.Diagnoza problemu przemocy domowej w Gminie Kondratowice.

Diagnozę problemu sporządzono w oparciu o dane statystyczne pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Zespołu Interdyscyplinarnego w Kondratowicach,
- Powiatowa Komenda Policji w Strzelinie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelinie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kondratowicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach,
- Urzędu Gminy Kondratowic,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie.

Gmina Kondratowice ma 4044 mieszkańców, na dzień 31.12.2023 r. z czego 2018 stanowią kobiety, co stanowi 49,90 % populacji, a 2026 osób to mężczyźni, co stanowi 50,10 % ogółu mieszkańców gminy. W 2022 r. liczba mieszkańców wynosiła 4059.

	2022	2023
w wieku przedprodukcyjnym	696	682
w wieku produkcyjnym	2446	2428
w wieku poprodukcyjnym	917	934

Źródło: dane Urzędu Gminy w Kondratowicach

Analizując powyższe dane można zauważyć tendencję malejącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców naszej gminy. W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowią mężczyźni i jest to szczególnie widoczne w grupie osób w wieku produkcyjnym (2022 r.- 54,95 %, 2023 r.- 54,25%. Społeczeństwo gminy Kondratowice starzeje się, w 2022 r. grupa seniorów stanowiła 22,60 % ogółu mieszkańców, w 2023 r. 23,10%. Oznacza to, iż corocznie zwiększa się udział seniorów w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Jest to tendencja charakterystyczna dla całego kraju. Liczba urodzeń w porównywalnych latach była niższa od liczby zgonów. W 2022 roku różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła minus 26 osób, a w 2023 roku minus 24 osoby, co świadczy o ujemnym przyroście naturalnym.

Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelinie wynika, że na dzień 31.12.2023 r. w gminie Kondratowice zarejestrowanych było 168 osób, w tym 94 kobiet i 74 mężczyzn. Z prawem do zasiłku 21 osób, w tym 13 kobiet. Zatrudnienie daje nam poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrata pracy niejednokrotnie staje się traumatycznym przeżyciem, z którym trudno się pogodzić. W takim momencie stajemy się bezradni, tracimy wiarę w swoje umiejętności, martwimy się o przyszłość, o to w jaki sposób zaspokoimy potrzeby najbliższych i swoje. Taka sytuacja niejednokrotnie sprzyja popadaniu w uzależnienia (alkohol, narkotyki), a negatywne emocje, które towarzyszą osobie, która utraciła zatrudnienie mogą potęgować zachowania agresywne.

Punktem wyjścia diagnozy jest również analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kondratowicach.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w poniższej tabeli.

Powód przyznania pomocy	2022	2023
	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	58	72
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	13	17
Bezrobocie	33	49
Niepełnosprawność	40	48
Długotrwała lub ciężka choroba	16	36

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego	21	19
Przemoc	2	1
Alkoholizm	7	7
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	1
Zdarzenia losowe	0	0

Zródło: dane GOPS w Kondratowicach

Analizując powyższe dane widać, że na pierwsze miejsce przyczyn ubiegania się o wsparcie z ośrodka pomocy społecznej to ubóstwo oraz wzrost rodzin, w których występuje bezrobocie. Brak zasobów ekonomicznych powoduje sytuacje stresowe, które mogą zakończyć się przemocą. Wystąpienie stresującego wydarzenia, takiego jak bezrobocie może zwiększyć napięcie w rodzinie. Jeśli rodzina ma problemy z radzeniem sobie ze stresem związanym z życiem dnia codziennego może z większym prawdopodobieństwem wywołać przemoc domową.

Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, w szczególności przyczyn i skutków przemocy domowej oraz metod i form pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Ustawa nakłada także na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, które realizują działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, mającą na celu udzielenie pomocy i wsparcia rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Podstawowym zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz specjalistów i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;

- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.

Zespół interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, których celem i zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej obligatoryjnie wchodzi:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
 - 2) funkcjonariusz Policji,
- mogą także wchodzić:

- 1) pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) asystent rodziny;
- 3) nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- 4) osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- 5) przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 6) kurator.

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zadania grup diagnostyczno-pomocowych to w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących

przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń;

7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";

8) zakończenie procedury "Niebieskie Karty";

9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:

a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury "Niebieskie Karty",

b) wszczęcia procedury "Niebieskie Karty";

10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

Funkcjonariusze Policji w 2023 r. w Polsce wypełnili łącznie 62 170 formularzy „Niebieska Karta – A”. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą wyniosła ogółem 77 832, z czego 51631 stanowiły kobiety, 17 039 osoby małoletnie, zaś 9 162 mężczyźni. W 2022 roku dane wyniosły; formularzy „Niebieska Karta – A” wypełniono ogółem 61645. Wówczas liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą ogółem wynosiła 71631, w tym 51935 stanowiły kobiety, osoby małoletnie 10982 , a mężczyźni 8714 . Z policyjnych statystyk wynika, że mimo, iż liczba przypadków przemocy domowej spada od 2014 roku (wtedy liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” wynosiła ogółem 77808; a łączna liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą wynosiła 105332), to przypadki przemocy wciąż są poważnym problemem w społeczeństwie. W ostatnim roku zauważamy znaczny wzrost osób małoletnich, które dotknięte zostały przemocą domową.

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY „NIEBIESKA KARTA” przez funkcjonariuszy Policji – dane ogólnopolskie		
ROK	2022	2023
Liczba wypełnionych Formularzy „Niebieska Karta”	61 645	62 170

Źródło: dane statystyczne Komendy Głównej Policji

W powiecie strzelińskim funkcjonariusze Policji wszczęli w 2023 r. 93 procedury „Niebieskie Karty”, z czego 14 NK wszczęto na terenie gminy Kondratowice.

Przemoc może pojawić się w każdym domu; nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a ofiarami przemocy w rodzinie bywają zarówno mieszkańcy w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach czy wsiach. Zdarzenia, w których dochodzi do przemocy dotyczą zarówno małżeństw, jak i związków partnerskich, są także sytuacje, w których stosowano przemoc wobec dzieci. Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny w Kondratowicach w ramach procedury „Niebieskie Karty” zaobserwować można, iż na przestrzeni

lat 2022-2023 na terenie Gminy Kondratowice problem zdiagnozowanej przemocy domowej nie znacznie zmniejsza się.

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY „NIEBIESKIE KARTY” NA TERENIE GMINY KONDRATOWICE		
ROK	2022	2023
OŚWIATA	1	3
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	2	2
POLICJA	17	14
OCHRONA ZDROWIA	0	0
GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	1	0

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Kondratowicach

Poniższa tabela przedstawia działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Kart w latach 2022-2023 przez Zespół Interdyscyplinarny w Kondratowicach.

Wyszczególnienie		2022	2023
Liczba NK A, z tego		21	19
Liczba NK założonych dla dzieci		2	4
Liczba NK C		7	11
Liczba NK D		2	8
Liczba sprawców przemocy, którzy osobiście wstawili się na wezwanie		2	8
Wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny		2	2
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa		2	1
Liczba odebranych dzieci na podstawie art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy		0	2
Zakończenie procedury NK A- Razem		3	33
w tym skutek	Ustanie przemocy	3	32
	Zrealizowanie indywidualnego planu	0	0
	Bezzasadne podejmowanie dalszych działań	0	1
Liczba osób umieszczonych w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie		0	0
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych		20	26
Liczba spotkań grup roboczych		24	60
Liczba grup roboczych		20	40

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Kondratowicach

Dokonując porównania ogólnopolskich danych dotyczących płci osób doznających przemocy i stosujących przemoc z danymi posiadanymi przez Zespół Interdyscyplinarny w Kondratowicach można wnioskować, że w przeważającej mierze osobami stosującymi przemoc są mężczyźni, a doznającymi przemocy kobiety i dzieci. Zauważyć możemy wzrost liczby dzieci doznających przemocy domowej.

W statystykach policyjnych wskazano, że około 60 proc. osób, które stosują przemoc domową, było w czasie interwencji policji w stanie nietrzeźwości. Te statystyki pozwalają postawić diagnozę, że zjawisko uzależnienia łączy się ze zjawiskiem przemocy domowej.

DANE PROCEDÓR NK, W KTÓRYCH SPRAWCY PRZEMOCY W RODZINIE ZNAJDOWALI SIĘ POD WPŁYWEM ALKOHOLU	
2022	2023
15	11

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Kondratowicach

Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy w rodzinie jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych.

Głównym zadaniem profesjonalistów pomagających osobom dotkniętym przemocą domową jest więc wzmocnienie tych osób, przekonanie ich, że nie muszą się godzić na przemoc i że same sobie poradzą. Wiele przypadków przemocy domowej zgłaszanych jest przez świadków, np. sąsiadów, wtedy szczególnie trudno jest przekonać osoby doświadczające przemocy, że powinny poszukać pomocy i podjąć kroki zmierzające do zmian.

Celem podejmowanych działań jest przede wszystkim uświadomienie negatywnych konsekwencji dotychczasowego postępowania. Pomimo podejmowanych interwencji niewiele osób stosujących przemoc zgłasza się do programu korekcyjno-edukacyjnego, realizowanego w Starostwie Powiatowym w Strzelinie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie obok problematyki uzależnień wymaga podjęcia szczególnych działań profilaktycznych. Działania te muszą być skierowane do ogółu populacji, ale przede wszystkim do osób bezpośrednio dotkniętych problemem przemocy domowej.

3. Zasady działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Zakres świadczonej pomocy obejmuje osoby doznające przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową oraz pozostałych mieszkańców Gminy Kondratowice, poprzez podnoszenie świadomości oraz świadczenie konkretnej pomocy w kontekście problemu przemocy domowej. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej opiera się na zasadach zawartych w obowiązujących aktach prawnych, a dotyczą one:

- wzajemnej współpracy organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych, związków wyznaniowych oraz organizacji, środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej i jej negatywnych konsekwencji,
- jawności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- szczególnej ochrony dzieci, których gwarantowanym prawem jest funkcjonowanie w bezpiecznym środowisku domowym.

4. Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028.

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Kondratowice, a w szczególności do:

- 1) osób doznających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) instytucji, służb, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

5. Analiza szans i zagrożeń w realizacji programu.

Analizę przeprowadzono w oparciu o metodę SWOT, która należy do metod powszechnie stosowanych, służących budowaniu strategii pomocowych. Polega na zbadaniu silnych i słabych stron podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w ich otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot na podstawie czterech czynników:

S – mocne strony

W – słabe strony

O – szanse

T – zagrożenia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ✓ wyspecjalizowana kadra poszerzająca systematycznie swoje kompetencje ✓ szybkość w podejmowaniu działań ✓ oferta pomocowa dla osób stosujących przemoc domową : programy korekcyjno- edukacyjne ✓ udział w seminariach, konferencjach i szkoleniach ✓ spójny charakter programów o zasięgu lokalnym i powiatowym ✓ mieszkanie treningowe ✓ działania profilaktyczne skierowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców Gminy Kondratowice 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niska świadomość społeczna dotycząca definiowania przemocy domowej ✓ niewystarczająca współpraca w kontekście zaangażowania instytucji, poradni, placówek oświatowych, sądów, w kwestie interwencji, wszczynania procedury NK, dalszego wsparcia osób doświadczających przemocy domowej ✓ ograniczony lub odległy czasowo dostęp do psychiatrów i psychologów dla dzieci ✓ brak oferty psychoterapeutycznej ✓ stereotypy na temat przemocy ✓ brak organizacji pozarządowych, zajmujących się wsparciem osób doświadczających przemocy ✓ trudność w przyznaniu się do problemu przemocy ✓ współzależnienie osób doznających przemocy ✓ niski prestiż instytucji pomocowych ✓ wypalenie zawodowe kadry instytucji pomocowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej ✓ dostrzeżenie ważności w działaniach profilaktycznych ✓ rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej ✓ podnoszenie kwalifikacji specjalistów do pracy z osobami stosującymi przemoc ✓ promowanie postaw rodzicielskich opartych na komunikacji bez przemocy ✓ zwiększanie umiejętności budowania dobrych relacji interpersonalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” w sprawach konfliktowych, szczególnie w okresie około rozwodowym ✓ etykietowanie i stygmatyzacja osób z rodzin dysfunkcyjnych przez środowisko lokalne. ✓ zdarzanie się sytuacji nieprofesjonalnego traktowania osób potrzebujących wsparcia przez osoby zobowiązane do reagowania na krzywdę i udzielania pomocy. ✓ niewystarczający stopień współpracy międzyinstytucjonalnej

<ul style="list-style-type: none"> ✓ uwrażliwienie społeczeństwa na występujące akty przemocy, zwłaszcza wobec dzieci ✓ realizacja działań i programów profilaktycznych w placówkach oświatowych ✓ możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych i wewnętrznych ✓ dostępność instytucji pomocowych dla osób doznających przemocy domowej, ✓ realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy i osób nie radzących sobie z agresją ✓ zwiększanie skuteczności pracy interdyscyplinarnej instytucji pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ trudności w motywowaniu, ograniczone narzędzia ✓ brak komunikacji ✓ niezakładanie „Niebieskich Kart” przez przedstawicieli ochrony zdrowia, przedszkola, szkoły ✓ wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach ✓ negatywny wpływ sytuacji społeczno-gospodarczej na kondycję psychiczną mieszkańców gminy
--	--

6. Cel główny, obszary działania, szczegółowe zadania i wskaźniki ich realizacji.

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy domowej na lata 2024-2028 jest **„Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz udzielenie wsparcia dla ofiar przemocy domowej w Gminie Kondratowice”**.

Cele szczegółowe Programu:

- 1) podniesienie świadomości społecznej oraz zintensyfikowanie działań profilaktycznych i interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- 3) zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc domową,
- 4) zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Dla osiągnięcia celu głównego oraz celów szczegółowych określono cztery priorytetowe obszary działań wobec różnych grup odbiorców, dla których sformułowano zadania szczegółowe i wskaźniki ich realizacji.

Obszar I – Profilaktyka i edukacja społeczna

Lp.	Zadanie	Wskaźnik
1.	Wspieranie i realizowanie programów profilaktycznych adresowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych	Liczba przeprowadzonych programów, liczba osób w nich uczestniczących
2.	Prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową	Liczba podjętych inicjatyw
3.	Prowadzenie kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba kampanii społecznych
4.	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie profilaktyki i edukacji	Liczba spotkań, seminariów, konferencji

Obszar II - Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Lp.	Zadanie	Wskaźnik
1.	Zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form wsparcia	Liczba opublikowanych informacji, liczba podmiotów upowszechniających informacje
2.	Doskonalenie wdrażania procedury „Niebieskie Karty”	Liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty”, liczba zakończonych procedur, liczba podjętych działań w ramach grup diagnostyczno-pomocowych, liczba działań na rzecz podnoszenia kompetencji osób realizujących procedury „Niebieskie karty”.
3.	Zapewnienie osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania	Liczba udzielonej pomocy w tym zakresie
4.	Prowadzenie poradnictwa i organizowanie interwencji kryzysowej oraz wsparcia w sytuacji przemocy domowej	Liczba udzielonego wsparcia (medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego)
5.	Zapewnienie ochrony dzieciom doznającym przemocy poprzez umieszczenie ich w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Obszar III - Oddziaływania skierowane do osób stosujących przemoc

Lp.	Zadanie	Wskaźnik
1.	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych	Liczba programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych
2.	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób skierowanych, liczba osób, które przystąpiły do programu, liczba osób, które ukończyły program
3.	Podjmowanie działań mających na celu izolowanie osób stosujących przemoc domową od osób doświadczających przemocy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	Liczba odizolowanych osób stosujących przemoc domową

Obszar IV – Współpraca podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Lp.	Zadanie	Wskaźnik
1.	Umieszczenie informatora o instytucjach pomocowych na witrynach internetowych, w siedzibach instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, upowszechnianie publikacji i materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej	Liczba publikacji, liczba materiałów informacyjno-edukacyjnych
2.	Dialog społeczny, współpraca pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej i zapobieganie jej skutkom.	Liczba współpracujących instytucji i organizacji, liczba spotkań
3.	Systematyczne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego
4.	Udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba szkoleń, warsztatów i konferencji, liczba podmiotów, liczba uczestników szkoleń, warsztatów i konferencji
5.	Diagnozowanie w obszarze przemocy domowej na terenie gminy Kondratowice	Liczba przeprowadzonych diagnoz oraz badań społecznych, liczba realizatorów

7. Realizatorzy programu.

Program realizowany będzie przez instytucje i organizacje mające w zakresie swoich kompetencji zadania należące do sfery zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, ochrony i promocji zdrowia. Koordynatorem na szczeblu gminnym jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach. Wszystkie instytucje i placówki powinny ściśle ze sobą współpracować tworząc tym samym efektywny system profesjonalnego wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kondratowicach
2. Zespół Interdyscyplinarny w Kondratowicach
3. Powiatowa Komenda Policji w Strzelinie
4. Urząd Gminy w Kondratowicach
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kondratowicach
6. Placówka ochrony zdrowia funkcjonująca na terenie gminy
7. Placówki oświatowe
8. Sąd Rejonowy w Strzelinie
9. Organizacje pozarządowe, kluby sportowe

8. Środki finansowe na realizację programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2028 finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Kondratowice w ramach realizacji bieżących zadań. Ponadto zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

9. Monitorowanie działań programu.

Monitoring Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2028 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

10. Sprawozdawczość.

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji założonych w Programie celów. Ośrodek Pomocy Społecznej przedłoży sprawozdanie roczne Wójtowi Gminy Kondratowice oraz Radzie Gminy Kondratowice corocznie do końca I kwartału następnego roku.

11.Podsumowanie.

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia. Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy w rodzinie. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochronie Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Kondratowice na lata 2024-2028 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.